

Bakalářská práce:

Vliv poutnictví na sakrální architekturu Říma 15. století

Autor: Ivan Minář

Oponent: PhDr. Tomáš Petráček Ph.D.

Posudek oponenta:

Autor si pro svou bakalářskou práci zvolil náročné a ambiciózní téma, práce svým rozsahem a badatelským nasazením nesporně splňuje kriteria bakalářská práce už proto, že si vyžadovala interdisciplinární přístup. Bylo možné zvolit pestřejší a modernější literaturu k papežství, za slabinu považuji skutečnost, že informace o stavebním vývoji bazilik čerpá převážně z internetových stránek vatikánského rozhlasu. Vzhledem k omezené dostupnosti vhodnější literatury (jazykové i prostě fyzické) to ale lze pochopit a omluvit.

Medailonky papežů 15. století jsou nutně stručné a snad mohl tuto pasáž i zkrátit a omezit se na jejich přínos či naopak ne-přínos stavitelskému úsilí v Římě. Přesto z nich jasně vyplývá, že po kritické době avignonského papežství a následného schizmatu scházely podmínky pro velkoryseji koncipovanou stavitelskou činnost. Ta byla nadále závislá na politické stabilitě konkrétního pontifikátu a osobních prioritách papeže. Zdá se, že po propadu 14. století papežství v 15. století nabírá dech a připravuje podmínky pro stavitelský rozpuk 16. století. Pro 15. století jsou tedy typické spíše záchranné práce, zatímco čas pro uskutečnění ambicióznějších projektů (např. Mikuláš V.) ještě nepřišel. Jak Ivan Minář postřehl, opravy a rekonstrukce postačovaly i díky tomu, že původní stavby byly koncipovány velmi velkoryse a dostačovaly i zástupům poutníků. Škoda, že práce má celkově charakter spíše soupisový, jakýchsi souhrnů dat a své jinak hutné a odpovídající závěry omezil na polovinu jedné strany v závěru. Čtenář si tady musí pomoci sám kombinací údajů, které autor uvádí na různých místech (u medailonků papežů, u jednotlivých kostelů). Škoda, že alespoň u jednoho kostela neprovedl hlubší sondu, která by na konkrétním případě doložila jeho závěry.

Kapitola III.2 je vyloženě povedená, zpracování např. odpustkové problematiky inteligentní a nezaujaté, autor prokázal schopnost porozumět teologickým nuancím a nepodlehł pokušení anachronického odsouzení odpustkové praxe. Jen u „svatých“ roky u Izraele měly původně sedmi nikoliv padesátiletou periodicitu a dalo by připojit několik dalších drobností. Autor spojuje příliv poutníků hlavně z papežstvím, ale cílem byly především ostatky svatých Petra, Pavla a římských mučedníků. Tady by autorovi pomohly práce Arnolda Angenendta. To dokládá i neubývajícím příliv poutníků v době, kdy papežové v Římě nesídlili, nebo pocházejících z teritoriích vzdoropapežů. Na druhou stranu chybí pasáž o systematickém rozvoji římského poutnictví, které papežství podporovalo jako nástroj posílení své prestiže a moci. Jedním z nástrojů byly právě svaté roky, napomohl také pád Jeruzaléma, který byl tradičním „prvním“ místem křesťanského poutnictví. Nárůst a dekadence odpustkové praxe ukazují na úspěch této politiky. Stejně tak i vznik mirabilii, které nejen podporovaly zájem o římská poutní místa, ale jejich šíření je dokladem stoupající poptávky po tomto typu literatury. Rovněž specifická zbožnost pozdního středověku, nervózní, exaltovaná a pověrečná, by si zasloužila více zhodnotit, neboť se značně podílela na stoupajících počtech poutníků hledajících úlevu ve znejistěné době. Zdařilá je obrazová příloha a dokumentace, z uvedených vyobrazení plyne jejich celkem značná spolehlivost (např. s. 71). Bylo by dobře rozlišit prameny a literaturu, články z ČKD by si zasloužily uvést s autory a názvy. Někde autor střídá bez vysvětlení italské a české názvy římských kostelů (s. 58x59).

Práci doporučuji k obhajobě.

Praxe 2. srpna 2006

Tomáš Petráček